

Jan Agertz tog studenten i Eksjö 1965 och studerade sedan några år vid Uppsala Universitet. Han kom att intressera sig för historia och ortnamn m.m. Med sin språkliga begåvning var det därför naturligt att han i sin yrkeskarriär blev ortnamnsforskare. Själv hade jag en fråga om vad namnet på mitt torp betyder och ringde därför till Jan, som visste besked. Dessutom redde han ut begreppen härad, stift, socken, skate och kommun, samt förändringar i sockenindelning, vilket också ingår i de verk han producerat. Ett av dessa verk är boken om ortnamn i Jönköpings län. Tillsammans med förre rektorn Lars Hagberg arbetade Jan med sammanställningen av Eksjö stads historia, speciellt under Medeltiden. Därigenom kan de sägas själva ha blivit en del i Eksjöns historia liksom det dåvarande Läroverkets.

Grafikern Lennart Grandelius arbetade i många år tillsammans med Jan. Han berättar att deras första projekt var "Gå och se Eksjö". Jan var redan då, i mitten av 1980-talet, en respekterad forskare om Eksjöns historia och skrev bland annat boken "Gatunamn i Eksjö" 1982. Jan och Lennart Grandelius medverkade sedan i förre rektorn Lars Hagbergs "Eksjötrilogier".

Som medlem i Kamratföreningens styrelse drog Jan ett tungt lass och han övertog ordförandeskapet efter Olof Hellgren, vilket skedde i samband med 40-års-jubiléet efter vår studentexamen. Det var ett naturligt och självklart val, precis som det mesta runt Jan.

Under sin tid i Uppsala hann Jan med att, utöver studierna, spela i Smålands Nations orkester Glasblåsarna och medverkade både som musiker och som körsångare vid skivinspelningar. Inom nationen var han en uppburen spexförfattare. Dessutom spelade han althorn i Sixten Lakes Jättesextett. Nils af Geijerstam minns Jan som en ständigt aktiv och vänlig nationskamrat. Hans goda sångröst och skämtsamhet gjorde sig även gällande inom JuvenalOrden.

Jan var en person som inte behövde stor plats; han fanns alltid ändå. De gånger han tog ton var i körerna, till exempel i Domkyrkans kammarkör i Linköping, Sofiakyrkans kör i Jönköping och i Allmänna Sången i Uppsala. Där gav han utmärkt stadga med sin vackra andrebas och arrangerade på senare år turnéer till Småland för Allmänna Sången.

På idrottsbanan var Jan en av de flitigaste, om än inte den mest framgångsrike; men det hade mer att göra med hans fysiska förutsättningar. Men det bekymrade inte honom. Jan bar alltid de vita idrottsbyxorna med den svarta randen och linnet med "E" på bröstet. Håret var snaggat, precis som på våra idrottsidoler. Jan var sprinter, längdhoppare, häcklöpare – allt efter vilken gren som stod på programmet. Visst deltog han till och med i tiokampen fastän kastgrenarna inte alls låg för honom. Hans devis måste ha varit i linje med OS-grundaren Pierre de Coubertins uppmaning att kämpa väl. Och kämpade gjorde han, ställde bokstavligen upp i alla väder för vårt EGIK, precis som sin pappa Lennart, som var idrottsledare och åkte med oss till klubbmatcherna på sin enda lediga dag i veckan, söndagen. Det är sådana insatser och föredömen som ger idrottslig fostran. Det var inget vi tänkte på just då, men det danade våra attityder och livsinställningar.

Jans idrottsintresse höll i sig hela livet. "Knallen" minns hur han och "Agust", som Jan också kallade sig, var riktiga fantaster med sitt autografsamlande och sitt lika stora intresse att fotografera dåtidens friidrottsstjärnor: "Vi gjorde det till en sport att försöka ta oss in på innerplan för att få de bästa kameravinklarna vid målgång, vid höjd- eller längdhoppsgropen. Bevakningen var annorlunda på den tiden! Numera är säkerheten rigorös och till och med idrottsstjärnan måste visa ackreditering för att släppas in på arenan. Om vi såg för unga ut för att tas för pressfotografer, klarade Agust ut situationen med perfekt engelskt uttal och genom

att ta upp ett bevis på någon prenumeration på en utländsk friidrottstidning. Sedan var det fritt fram ! Ralph Boston, som efter 25 år lyckades sätta ut Jesse Owens oslagbara världrekord på 8,13 från Berlin-OS 1936 samt ta olympiskt guld vid Rom-OS, skulle tävla på Värendsvallen i Växjö. Vi tog oss dit – och givetvis in på innerplan. Det blev fina bilder. Engelskan kom även väl till pass när vi besökte Cardiff i Wales och fotograferade brittiska olympiamedaljörer - från innerplan förstås.”

”Agust” och ”Knallen” fortsatte med idrotts-/semesterresor i vuxen ålder och 2007 gjorde tillsammans en minnesrik resa till Golden Leaguefinalen i friidrott i Berlin. De bestämde sig för att se friidrotts-VM 2009 och ordnade biljetter och hotell så fort dessa släpptes. Nu blev det ingen resa för Jan, utan ”Jalle” Tillberg fick överta biljetten. Från sjukhussängen följde Agust VM. ”Han var mer insatt i vad som hände än vi som såg det från läktarplats” minns ”Knallen”.

Jan anställdes på Jönköpings läns museum som namnforskare och antikvarie 1989. Hans vision var att bygga upp en databas över ortnamnen i Jönköpings län, med tolkningar och äldsta arkivaliska belägg. Under tio år var han stationerad vid Ortnamnsarkivet i Uppsala där han samlade in grundmaterialet till databasen, kallad *F-Topo – Historisk-topografisk databas för Jönköpings län*. Han gick igenom alla kända dokument från fotostatkopior i arkivets samlingar. Syftet var att göra dokument, som rör länet och härrör från före 1599, sökbara och tillgängliga för forskning.

Tillbaka i Jönköping år 2000 fortsatte Jan sin tjänst på läns museet. Han var redaktör för flera av museets och hembygdsförbundets årsböcker och anlätades ofta som korrekturläsare. Jan var en efterfrågad föreläsare och var mycket uppskattad som ortnamnsexpert i lokalradion. Vid ett tillfälle ringde en av studentkamraterna in till radioprogrammet. ”Det blev ett överraskande och kärt återhörande”, minns Christina Liderfelt.

Det blev hela 20 år på Läns museet, där Jan skrev flera artiklar om bebyggelsehistoria och ortnamn i såväl skrifter som böcker. Han byggde upp databasen F-topo som han också fick äran att presentera vid ett par världskongresser. Jan medverkade i läns museets programverksamhet, alltifrån snapskryddning till det stora runprojektet med utställning, bok- och föreläsningsserier. ”Janne var en trofast vän och arbetskamrat, hjälpsam och positiv och full med kreativa, intressanta idéer. Han var en stor humanist – och en stor humorist”, summerar Linnea Kallerskog på Läns museet.

Det är lätt att falla in i en uppräknings av meriter, bravader och episoder från de sammanhang Jan har verkat och medverkat i, att presentera en ”summering”. När det gäller Jan är det ändå helylle-killen vi minns, han med den sanna idrottsandan och som påverkat dem han mött och verkat tillsammans med.

Vad stort sker, det sker tyst.

/ Kristian Sundström
Student 1965